Grădiniţa cu Program Prelungit „Mugurasii”
Str.Constantin Brincoveanu,nr.13, Rm. Sărat, Judeţul Buzău
Tel./fax: 0338/562248, e-mail:gppnr1rmsarat@yahoo.com
Nr.799/08.06.2018

MINISTERUL EDUCAŢIEI NAŢIONALE

CONTEXTE ŞI INTRUMENTE DE DEZVOLTARE A GÂNDIRII LATERALE LA PREŞCOLARI

Profesor Grigore Cecilia Teodora – G.P.P.„Mugurașii” Rm Sărat

Conceptul de gândire laterală a fost introdus în 1967 de Edwuard De Bono, care preocupat fiind de gândire în general şi de gândirea creativă şi perceptuală în special, a ajuns la concluzia existenţei unei altfel de gândire decât cea liniară, secvenţială, logică.

Gândirea laterală este legată de intuiţie, creativitate şi dispoziţie înseamnă a vedea în moduri şi expresii diferite lucruri şi idei care erau văzute şi interpretate în acelaşi fel a restructura vechile tipare, a evada din obişnuit şi a construi noi modele; a genera nu numai noi idei, ci şi a declanşa conflicte între ideile opuse, între cele vechi şi cele noi; a lucra prin salturi, nu prin „paşi mărunţi”; a ajunge la o soluţie concretă nouă, interesantă chiar dacă paşii au fost eronaţi; a schimbă încadrarea în clase şi sisteme ceea ce fost introdus la un moment dat într-un sistem poate fi introdus la un alt moment într-altul; a opera nu doar cu elementele relevante, ci şi cu cele irelevante; a permite că elementele spontane ale gândirii să influenţeze gândirea planificată, sistematică, sau invers.

După opinia lui De Bono, gândirea laterală, concomitent o atitudine faţă de informaţie şi o metodă de folosire a acesteia, în cadrul ei informaţia fiind folosită pentru a schimbă structura sistemului şi nu pentru a deveni parte componentă a lui. De Bono precizează că termenul „gândire laterală” poate fi folosit în două sensuri: ,,unul specific; gândirea laterală fiind în acest caz un set de tehnici sistematice utilizate pentru schimbarea percepţiilor şi conceptelor şi generarea unora noi, altul general; gândirea laterală fiind din această perspectiva explorarea unor posibilităţi şi abordări multiple în locul urmăririi unei singure abordări”. Deşi autorul ia în considerare ambele accepţiuni, este într-o mai mare măsură preocupat de prima.

Gândirea laterală, presupune renunţarea la limite de orice fel, îndepărtarea modului de gândire tradiţional, şi eliminarea prejudecăţilor din minte.

Tehnici de Gândire Laterală:

- **Focus**: formularea definiţiilor alternative pentru a obţine cele mai bune rezultate;
- **Lista propunerilor creative**: canalizarea energiei creative într-un mod optim;
- **Cuvântul aleator:** folosirea unui în-puţ întâmplător pentru a ieşi dintr-o stare de blocaj;
- **Contestare**: aplicarea întrebărilor: de ce A?, de ce B?, de ce C? oricărei situaţîi sau mod de gândire;
- **Lista de verificare a stilului de gândire obişnuit**: ce pattern-uri de gândire foloseşți în mod obişnuit şi cum poţi ieşi din limitele lor;
- **Conceptul triunghi:** utilizarea unui "punct fix" pentru a genera mai multe idei;
- **Conceptul evantai:** cum să generezi un număr mare de idei care satisfac acelaşi focus

Metodele interactive reprezintă strategii, care presupun explorarea unui subiect din mai multe perspective , implicarea activă şi creativă a copiilor stimulează gândirea productivă, gadirii divergenţă şi laterală, libertatea de exorimare a cunoştinţelor, a gândurilor, a faptelor.

În continuare voi prezenţa contexte care contribuie la dezvoltarea gândirii laterale la preșcolari prin folosirea metodelor interactive: *,,Explozia stelară”,”Cubul”, ,,Braistormingul”.* Acestea oferă copiilor posibiltati variate de procesare a datelor , de stimulare a creativităţîi şi permit tratarea diferită a unor situaţii concrete, valorificând informaţiile şi cunoştinţele dobândite, contribuind eficient la dezvoltarea gândirii laterale.

Brainstormingul, în traducere directă ,,furtună în creier ‘’, sau ,,asalt de idei’’ este o metodă pe care am folosit-o pentru a ajuta copiii să emită cât mai multe idei ,fără a critică soluţiile găsite. Această metodă am utilizat-o frecvent în activităţile de dezvoltarea limbajului pentru a da frâu liber imaginaţiei copiilor şi a le dezvoltă capacităţile creatoare. Cu rezultate bune am folosit acesta metodă şi în cadrul

povestirilor create după un tablou, sau un şir de ilustraţii, în lecturile după imagini, convorbiri şi jocuri didactice.

Astfel, în cadru proiectului tematic ,,Tradiţii şi obiceiuri de iarnă” la activitatea de cunoaşterea mediului cu tema : ,,Tradiţii şi obiceiuri de iarnă”, preşcolarii au fost puşi în situaţia de a formula întrebări pentru rezolvarea problemelor puse în discuţie.

Introducerea în activitate a preşcolarilor am făcut-o prin metoda *Braistorming,* copiii fiind puşi în situaţia de a spune tot ce le vine în minte când aud cuvântul ,,iarnă”, urmărind astfel dezvoltarea creativităţii, prin enunţarea spontană a cât mai multor idei despre tema pusă în discuţie, realizând astfel pregătirea aperceptivă a copiilor în vederea însuşirii noului conţinut. Această metodă a stimulat creativitatea copiilor , participarea activă, spiritul competitiv, a generat multe idei noi şi originale , a oferit posibilitatea preşcolarilor să se manifeste liber şi spontan. Fiecare copil a răspuns printr-un enunţ scurt în ordinea stabilită fără să repete ideile colegilor. După enunţarea ideilor, copiii au fost puși să reflecteze asupra lor şi să se pronunţe care sunt cele mai aproape de adevăr. Au fost subliniate ideile care se încadrau în sarcina didactică şi care conturau ideea finală. Aceste caracteristici sunt împărţite în 3 categorii:

- Caracteristici care ţin de tradiţiile și obiceiurile de iarnă;
- Caracteristici care ţin de respectarea omului a tradiţiilor și obiceiurilor de iarnă;
- Caracteristici care nu se încadrează în nici o categorie şi care vor fi eliminate;

După introducerea în activitate, realizată prin brainstorming , am anunţat tema abordată ,,Tradiţii şi obiceiuri de iarnă ”, având că mijloc de relizare lectură după imagini, am ales cinci copii, care la rândul lor, au ales fiecare câte o steluța cu o întrebare. După ce, cei cinci copii, au ales ales o steluța, fiecare și-a ales trei parteneri cu care să formeaze echipa. Pe rând, le-am citit întrebarea de pe steluța şi le-am explicat modul de lucru. Fiecare echipă trebuie să găsească cât mai multe întrebări referitoare la imaginea prezentată, folosind întrebarea de pe steluţa aleasă.

Pentru a obţine cât mai multe conxiuni între întrebările descoperite, am stabilit ordinea adresării întrebărilor (**CE, CINE, UNDE, CÂND, DE CE**). Am citit întrebarea de pe steluţa şi timp de 5 minute copiii au analizat tabloul cu tradiţii şi obiceiuri de iarnă şi au formulat în grup cât mai multe întrebări în concordanţă cu situaţiile problema descoperite de grup. După expirarea timpului copiii au revenit în semicerc și au adresat întrebările elaborate în grup, celorlalte grupuri, aceștia au dat răspunsuri la întrebări sau adresat noi întrebări de acelaşi tip , completând eforturile acestora, astfel se stimulează activitatea grupelor.

Întrebările interesante au fost scrise pe câte o steluţa , care se fixează pe o imagine sugestivă (poster). Întrebările găsite s-au trecut pe poster cu aceiaşi culoare că şi întrebarea scrisă pe steluţa aleasă de grup. Astfel s-au găsit următoarele întrebări:

CE:

Ce anotimp este prezent în imagini?

Ce fenomen al naturii este prezentat în imagini ?

Ce fac copiii din imagine ?

Ce obiceiuri de iarnă sunt prezentate în imagine ?

Ce colinde sunt prezentate în imagini ?

Ce este un colind ?

Ce au copiii în mâna ?

Ce simbolizezaza Steaua ?

Ce simbolizează Sorcova ?

Ce fac gospodării din imagine ?

Ce urări fac copii în colindul lor ?

CINE:

Cine merge cu colindul ?

Cine împarte copiilor colaci şi mere ?

Cine face urări gospodarilor ?

Cine colinde gospodarilor?

CÂND:

Când ninge?

Când merg copiii cu colindul?

Când merg copiii cu Steaua ?

Când sărbătorim Naşterea Mântuitorului?

Când sărbătorim Crăciunul ?(anotimpul)

Când mergem cu Sorcova?

UNDE

Unde sunt copiii din imagine ?

Unde merg ei ?

Unde pun ei colacii şi merele date de gospodari ?

DE CE?

De ce ninge ?

De ce le place copiilor anotimpul iarnă ?

De ce merg cu Steaua ?

De ce merg cu Sorcova ?

De ce gospodării îi primesc cu bucurie pe colindători ?

În cadrul activităţii de educarea limbajului ,din cadrul aceluiaşi proiect tematic, am folosit de metodă ,,*Cubul”,* metodă care mi-a permis exploararea temei despre tradițiile şi obieciurile de iarnă din mai multe perspective. Astfel că, am împărţit grupa în mai multe subgrupe, în funcţie de cifra extrasă din bol cu ajutorul metodei mâna oarbe, pe fiecare faţă a cubului se află o cifra, ordinea de rezolvare a sarcinilor este aleatorie prin rostogolirea cubului.

1) Descrie obiceiul de a merge cu Steaua (povestiţi pe baza imaginii) !

2) Compară obiceiul de a merge cu Steaua cu cel de a merge cu Sorcova (adică să spuneţi asemănările şi deosebirile dintre cele două obiceiuri) !

3) Asociază fiecărui colind obiectul de colindat potrivit!

4) Analizează comportamentul copiilor care merg cu colindul !

5) Aplică pentru obiceiurile de iarnă: fiecare echipa va spune un colind celeilate echipe

6) Argumentează :” De ce sărbătorile de iarnă sunt un prilej de bucurie ? ‘’.

- pentru că vine Moş Crăciun

-pentru că împodobim bradul

-pentru că ne strângem toată familia împreună

-pentru că se întorc părinții în țară din străînătate

-pentru că mergem la colindat

-pentru că ,cântăm împreună cu toţi membrii familiei colinde

-pentru că primim multe daruri

-pentru că ne jucăm cu zăpadă

Toate aceste probe din cadrul metodelor folosite în cadrul acestor activităţi , reprezintă paşi prin care putem dezvoltă gândirea laterală utilizând întrebări stimulative implicându-i activ şi creativ, îi ajutăm să să înveţe să facă conexiuni să culeagă

informaţîi despre tema pusă în discutiie, să identifice probleme diferite , promovând diversitatea ideiilor ,încurajând autonomia copilului şi învăţarea prin cooperare.Astfel că, în exemplele prezentate am folosit tehnicile de gândire laterală:

- *tehnică focus* – copiii au formulat soluții la întrebările puse ,oferind definiţii alternative pentru a obţine cele mai bune rezultate pentru tema pusă în discuție;

- *conceptul triunghi*: pentru a generarea mai multe idei utilizând steluțele cu întrebările aferente (,,ce/cine/unde/când/de ce?”) folosită în cadrul medtoei explozia stelară.

- *conceptul evantai* ,în care copii au generat un număr mare de idei satisfăcând acelaşi focus, în care am folosit metodă brainstorming. După ce înveţi tehnicile de Gândire Laterală poţi să:

- rezolvi probleme pe care nu le-ai putut rezolva cu metode obişnuite;

- priveşți lucrurile din mai multe perspective- ai abilitatea de a gândi altfel decât critic şi analitic;

- descoperi idei noi şi creezi noi produse, procese şi servicii;

- valorifici la maxim potenţialul indivizilor şi echipelor ai şansă de a inova şi a fi lider pe piaţă

- poţi preîntâmpina blocajele în gândire;

- eşți proactiv

- vezi oportunităţi acolo unde alţii văd probleme;

- derulezi aceleaşi procese mult mai eficient, salvând timp şi bani.

Instrumentele Gândirii Laterale pot fi învăţate, exersate şi folosite într-o manieră deliberată. Este foarte dificil să fii creativ cu obiceiurile şi metodele de gândire traditonală.

În încheiere, putem afirmă gândirea laterală are legătură cu intuiția, creativitatea și dispoziția. Este un alt mod de a gândi, de a ne folosi mintea. Se ocupă cu generarea de

noi idei și de spargerea barierelor conceptuale ale ideilor vechi. Este complementară cu gândirea verticală sau logică, dar nu o înlocuiește.

Prof.Grigore Cecilia Teodora

BIBLIOGRAFIE :

- ,,*Metode interactive de grup*” - ghid metodic, Breben, Silvia , Gongea, Elena, Ruiu, Georgeta, Fulga, Mihaela, Editura Arves, 2002;

- *„Metode de Învăţământ*”, Cerghid, Ioan, Ed IV, Ed. Polirom, 2006;